

Parada modei sau Cătălin Botezatu în „Don Giovanni” la Craiova

(Costin Popa – 16 octombrie 2014)

A fost debutul cunoscutului creator de modă ca designer de costume pentru un titlu de operă. S-a petrecut, recent, la Opera Română Craiova, pentru noua producție cu „Don Giovanni” de Mozart. După demersul directoarei Operei Naționale Române Iași, Beatrice Rancea, care a oferit oportunitatea de a desena costume de operă unei alte creatoare de modă de top, Doina Levintza, iată că intrepidul manager al scenei lirice oltenice, Antoniu Zamfir, și-a asumat riscul de a-l invita pe Cătălin Botezatu. Risc, știute fiind unele șocante abordări ale acestuia. Cu ce rezultate? Vom vedea...

Montarea a fost încredințată bulgarului Plamen Kartaloff, autor al unor mizanscene mai vechi sau mai puțin vechi la Opera Națională București, „Aida” și „Bal mascat”. Față de anterioarele producții, preponderent gândite clasic, cred că evoluția artistică a regizorului a cunoscut acum un ascendent în direcția unui „Regietheater” modern, cristalizat către stilizări, către intensitatea jocului și atitudinilor scenice, a relaționării dinamice între personaje, către un contur complex al „operei operelor”, pornit de la subtitlul de „dramma giocoso”, la care a adăugat inserții ușor parodice și tente erotice destul de accentuate.

Mișcarea s-a desfășurat continuu printr-un labirint ce constituie elementul de bază al decorului unic, semnat de Răsvan Drăgănescu, labirintul – simbol al meandrelor sufletești, al trăirilor diverse și schimbătoare ale eroilor, al bănuielilor și derutelor. Decorul își îndeplinește funcțiunea „tehnică” de a oferi spațiu de desfășurare a acțiunii, în care luminile și proiecțiile (Roberto Bujor) au adus un aport consistent în sublinierea diverselor stări: roșul păcatului și desfrâului, vernilul prospețimii, albastrul întâlnirilor de noapte... Montarea lui Plamen Kartaloff, cu toată simplitatea esențializată a decorului (probabil, ieftin), a atras tocmai prin dinamismul platoului.

„Haute-couture” la operă

Cătălin Botezatu? Nu știi cât a gândit costumele în funcție de profilul caracterologic al personajelor mozartiene, dar a făcut ceea ce știe să facă mai bine, un design fabulos, cu care ar putea oricând merge la o prezentare internațională de modă. Să explic întrucâtva. Ne aflăm într-o lume în care singurul costum aparent de epocă, frumos conceput, este al eroului titular. Suprapunerea peste celelalte, de actualitate, vine – în mod cert – din dorința de a sublinia universalitatea tramei. Tehnica? O descrie chiar creatorul: „... țesături prețioase, lucrate hand-made și accesoryzate savant cu elemente de prețiozitate și strălucire aplicate, la rândul lor, manual”. Rezultanta este spectaculoasă, de mare lux, chiar pentru... țărani Zerlina și Masetto (!!!).

Se pare că au fost desenate și confecționate cca 70 de costume pentru cântăreți, cor și figurație, unii artiști apărând chiar în mai multe toalete. Nu vreau să mă gândesc cam care au fost costurile de producție. În scena balului de la finele primului act, alături de rochiile de seară, au apărut și

manechinele proiectului de fashion „Supermodels by Cătălin Botezatu”, topless, în șorturi, cu picioare interminabile și botine cu tocuri de 15 cm. Don Giovanni nu putea spera mai mult.

Fără coafuri extravagante și machiaj sofisticat, nimic n-ar fi fost complet. O notă bună Ioanei Boicea, a cărei creație de vârf mi s-a părut la un personaj mut, statuara cameristă sexy a Donnei Elvira, pe care Kartaloff și Botezatu i-au plimbat-o prin fața lui Don Giovanni până l-a sedus pe erou.

Una peste alta, cred că acceptarea în context a design-ului mai mult decât revoluționar (pentru operă) al costumelor se face grație acceptării acelei noi convenții – pe care o defineam mai demult – întâlnite în binomul muzică-montare modernă. Eclectismul producției craiovene, cu schematizările de decor, vestimentația alambicată, scenele surprinzătoare, peste care s-a suprapus jocul actoricesc convingător și variat, a definit un „Regietheater” de bună factură.

Cântul

Pentru Daniel Pop, revenirea (după spectacolele de la Opera Națională București) în rolul titular a fost un succes, datorat progresului în interpretarea vocală și maturizarea scenică, înregistrat de tânărul bariton. Cu glas bogat, rotund timbrat, amplu („Viva la libertà!”), cu agilitate și accente de sorginte italiană (câteodată chiar prea mult exploatate), Daniel Pop a fost un Don Giovanni de efect, captivant, seducător, cu ambitus impresionant de glas (a emis în scena morții chiar și o notă de La natural, ce-i drept, nescrisă, dar spectaculoasă). Celebra arie „Finch’ han dal vino” a fost efectiv spumantă, șampanizată.

Studiul stilistic va trebui să-l preocupe în continuare în sensul înmuierii unor sunete, a unor fraze, care să confere – spre pildă – serenadei „Deh, vieni alla finestra” poezie și insinuări subtile. Sunt rafinări care îl vor duce spre sporirea performanței.

În rolul Donna Anna a debutat soprana germană Letizia Quinn. Pentru bună regulă, fiind la prima apariție în țară, trebuie spus că este numele de scenă al artistei de origine română Letiția Vițelaru, despre care am scris (<http://cronici.cimec.ro/>) în 2012, după un spectacol cu „Don Pasquale” pe scena Scalei din Milano, tânăra fiind pe atunci bursieră a Academiei de Perfecționare pentru Cântăreți Lirici, de pe lângă celebrul teatru. Instruirea în Italia i-a folosit.

Derularea frazei, intențiile, pronunția sunt câștiguri evidente. Deși mai puțin potrivită ca vocalitate lirismului lejer al Letiziei Quinn, partitura Donnei Anna a fost tălmăcită în bune condițiuni, cu deplină implicare.

Tot în debut, soprana Rodica Butu (Donna Elvira) a cântat incisiv, dar unele sunete mai puțin vibrante, note grave câteodată detimbrate și acute ușor stridente au influențat întregul.

Zerlina a fost soprana Cristina Grigoraș de la Opera Națională Română Iași, ca de obicei dezinvoltă, cu voce limpede și frazare fluidă, elegantă și... întrutotul ademenitoare (aria „Vedrai, carino”).

De la Iași a venit și basul Daniel Mateianu, ca debutant în personajul Leporello, rol pentru care a adus bunele sale rezonanțe ale registrului central, mobilitate vocală și unele punctări expresive. Și dacă câteva sunete mai „deschise” au influențat omogenitatea emisiei vocale, nu rămâne decât ca artistul să reflecteze asupra acestui aspect. Notății similare, în sensul construirii unei linii de cânt cât mai unitare, cursive, sunt destinate și frumosului glas liric al tenorului Florin Ormenișan (Don Ottavio).

În fine, alt debutant în rol a fost basul craiovean Dragoș Drăniceanu (Masetto), tânăr artist cu timbralitate plăcută și a cărui experiență ce va fi dobândită pe scenă, îi va spori siguranța și stăpânirea emoțiilor.

Pentru interpretarea Comandorului, a fost invitat un bas georgian de excepție, Kakhaber Shavidze. Rareori se întâlnește un glas atât de „negru”, de tăios, de cavernos, de egal pe întregul ambitus, copleșitor prin volum și autoritatea de sunet inchizitorial. Bine că nu s-a recurs la amplificarea electronică, deseori uzitată! Alături de Daniel Pop, Shavidze a dat un impresionant contur dramatic ultimelor secvențe ale scenei morții lui Don Giovanni.

La final

Îl țin dator pe dirijorul Gheorghe Stanciu, unicul responsabil muzical al spectacolului, pentru amputarea nepermisă a partiturii actului secund. Au lipsit ariile „Il mio tesoro intanto” (Don Ottavio), „Mi tradi quell'alma ingrata” (Donna Elvira) și sextetul final „Questo è il fin di chi fa mal”. Nici măcar invocarea versiunilor „Praga” sau „Viena” nu se poate face, diferențele fiind altele, așa încât s-a născut... versiunea „Craiova”. În rest, experiența șefului de orchestră s-a simțit peste tot în derularea sigură a discursului sonor, în soluționarea rapidă a decalajelor dintre instrumentiști și platou (Zerlina, Donna Elvira), în uniformizarea cântului corului (pregătit de Bogdan Botezatu), pe alocuri, neglijent. Tempii au fost corecți și bine asociați dramaturgiei.

Noul „Don Giovanni” de la Opera Română din orașul Băniei trebuie văzut. La al doilea spectacol numai concurența cu meciul de fotbal România-Ungaria a făcut ca sala să nu fie plină-ochi, așa cum a fost – se pare – la premieră. Dar, printre cei prezenți, am remarcat mulți tineri, ceea ce înseamnă că eforturile directorului Zamfir nu sunt în zadar.